Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Regeling voor aanpassing van bedragen in de Wet op het kindgebonden budget en niet-indexering van kinderbijslagbedragen en bedragen kindgebonden budget in de jaren 2010 en 2011 (31999).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

Mevrouw **Langkamp** (SP): Voorzitter. Dit is een kindonvriendelijk en asociaal kabinet. De regering doet beloftes die zij vervolgens niet kan nakomen. Eerst worden de gezinnen met de laagste inkomens gouden bergen beloofd met het kindgebonden budget, maar nu blijkt dat de keutel weer deels wordt ingetrokken. In 2006 groeide 11% van alle kinderen in Nederland op in een gezin met een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Het gaat daarbij om 377.000 kinderen. Dan breekt er een crisis uit, en wat doet het kabinet? Het bevriest de kinderbijslag en beknibbelt op het kindgebonden budget. Juist gezinnen die vaak al jarenlang moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen, worden hierdoor getroffen. Juist de gezinnen met lagere en middeninkomens hebben het kindgebonden budget en de kinderbijslag keihard nodig om rond te kunnen komen, zeker in tijden van crisis. Als gevolg van het bevriezen van de kinderbijslag gaat een gezin met twee kinderen er jaarlijks € 10 op achteruit. Dan kan de minister wel zeggen dat het om geringe bedragen gaat, maar voor deze gezinnen telt iedere eurocent. Waarom valt er met dit kabinet wel te spreken over de verhoging van de AOW-leeftijd, maar niet over het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag? Dat heeft toch alles te maken met politieke keuzes? Het heeft ook alles te maken met: waar een wil is, is een weg.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. De microfoon stond misschien nog niet helemaal aan. Hoor ik mevrouw Langkamp zeggen dat dit kabinet kindonvriendelijk en asociaal is?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Dat klopt. Dat heb ik net gezegd.

De **voorzitter**: En dat was slechts de aanloop.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ja? Dan heb ik het toch goed begrepen. Dat verbaast mij zeer. De SP zou juist erg gelukkig moeten zijn, omdat de allerarmste gezinnen, zelfs die met meerdere kinderen, er soms wel € 1000 per jaar op vooruit kunnen gaan. Mevrouw Langkamp zegt dat men door de bevriezing van de kinderbijslag € 10 op achteruit gaat, maar als zij die 10 aftrekt van de 1000, dan houdt ze nog steeds 990 per jaar in de plus over. Vindt zij dat nu een asociaal en kindonvriendelijk kabinet?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Nu maakt u een rekensommetje alsof ze daarvoor helemaal niets kregen en dat klopt natuurlijk niet. U hebt het toch over de kinderbijslag?

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Voorzitter. Ik heb het over het kindgebonden budget. Dat is nieuw voor gezinnen die in de bijstand zaten. Dat is dus echt extra, bovenop wat ze al kregen.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik vertelde ook aan het begin van mijn betoog dat er eerst gouden bergen werden beloofd, maar dat die gouden bergen uiteindelijk wat minder hoog blijken te worden dan waar het aanvankelijk naar uitzag.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Die gouden bergen zijn toegezegd en inmiddels ook uitgekeerd. Daar gaat nu € 10 kinderbijslag vanaf. Dan kunt u toch niet zeggen dat de gouden bergen inmiddels als sneeuw voor de zon zijn verdwenen?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Dat zeg ik ook helemaal niet. Dat hebt u mij niet horen zeggen. Mij gaat het om het principiële punt van de kinderbijslag. U hebt gelijk, de SP-fractie heeft van harte ingestemd met het kindgebonden budget. Het is hartstikke belangrijk dat gezinnen met kinderen die al jarenlang in armoede opgroeien, eindelijk gewoon een beetje meer financiële armslag krijgen, zodat die kinderen weer op schoolreisje kunnen, hun verjaardag kunnen vieren enzovoorts. De knelpunten zijn bekend. En nu gaan we daar verdorie weer wat vanaf halen! Dat is precies mijn punt. Dat moeten we niet doen! Er zijn ook heel andere keuzes te maken. Waar een wil is, is een weg. Je kunt ook naar andere posten kijken om te bezuinigen. Daarom doe ik ook een tegenvoorstel: maak die kinderbijslag nu eindelijk eens inkomensafhankelijk. Dat levert als je het aftopt boven een ton jaarinkomen 350 mln. op. Daar kunnen we toch ook voor kiezen? Dat noem ik wel sociaal en dat noem ik wel kindvriendelijk, want die ouders kunnen zich prima redden zonder kinderbijslag, waardoor de kinderen aan de onderkant niet weer moeten gaan inleveren.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Ik constateer dat de kinderbijslag een heel lange geschiedenis heeft. Die geschiedenis is bekend. Elk gezin kreeg een compensatie voor de kosten van de kinderen. Ik constateer ook dat het kindgebonden budget juist rekening heeft gehouden met wat mevrouw Langkamp zo graag wil en dat het inkomensafhankelijk is. Het ondersteunt de allerarmste gezinnen met een heel groot bedrag. Ik heb de bedragen zojuist genoemd. Dan vind ik het erg jammer dat mevrouw Langkamp er hier een groot nummer van maakt dat modale gezinnen, die er nog niet eens zo slecht voorstaan, € 10 minder krijgen.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik weet niet of u weet wat het is om van een modaal inkomen rond te moeten komen. Dat is ook geen vetpot, mijnheer Voordewind. We hebben nu dat mooie kindgebonden budget. Laten wij daar vooral vanaf blijven. Er zijn ook andere keuzes mogelijk.

Mevrouw **Bouchibti** (PvdA): Voorzitter. Ik zou zo graag willen dat de SP ook eens keek naar wat mensen wel krijgen en niet alleen naar wat ze niet krijgen. Is mevrouw Langkamp ervan op de hoogte dat voor de schuldhulpverlening dit jaar 30 mln. is uitgetrokken? In 2010 en 2011 loopt dit op tot 50 mln. Het totaalbedrag dat voor armoedebeleid en schuldhulpverlening wordt uitgetrokken, is 350 mln. Ik zou zo graag willen dat

mevrouw Langkamp deze cijfers ook noemde, als zij een benaming geeft aan het huidige kabinet.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik spreek vandaag over de kinderbijslag en het kindgebonden budget. Dan kan ik wel alle andere goede plannen van het kabinet gaan opnoemen, maar daarvoor is dit debat niet, vind ik.

Mevrouw **Bouchibti** (PvdA): Ik zou graag willen dat mevrouw Langkamp ook kijkt naar het totaalplaatje en naar de koopkracht in 2009 en wat de koopkracht in 2010 is. Het is belangrijk dat ook naar voren te brengen als zij spreekt over bijvoorbeeld armoede of schuldhulpverlening.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Heeft u ook naar de cijfers voor 2011 gekeken?

De **voorzitter**: Nee, nee, maar dames ...

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ja voorzitter, maar ...

De **voorzitter**: Er werd u een vraag gesteld.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Nou, ik stel alleen de vraag.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Wij horen dat de SP-fractie bijna kriegelig reageert wanneer wordt gevraagd om naar het totaal te kijken, maar zonder enige aarzeling wordt wel het hele kabinet weggezet als een gezinsonvriendelijk kabinet. Neem dat dan ook terug en zeg: op dit heel kleine minionderdeeltje stelt het kabinet ons teleur, want wij zouden graag willen dat zij dat tientje wel kregen. Wees dan eerlijk. Als je niet naar de grote regelingen kijkt, heb dan niet zo'n grote mond over het totale beleid van het kabinet.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Mevrouw Van Toorenburg, ik kies mijn eigen woorden. Als ik op dit punt vind dat het kabinet kindonvriendelijk en asociaal is, dan vind ik dat op dit punt.

Ik ga door met mijn betoog. Volgens mij was mijn laatste zin: waar een wil is, is een weg. In het kader van crisismaatregelen bestaan er toch geen heilige huisjes meer voor dit kabinet? Maar nee, inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag is vooralsnog onbespreekbaar, terwijl ondertussen wel alle kinderregelingen onder de loep worden genomen als het gaat om de bezuinigingen die ons als gevolg van de crisis nog te wachten staan. Dus maak je borst maar nat! Kinderopvangtoeslag, op alles kan in de toekomst nog worden beknibbeld, dus er kan nog meer van dit soort ellende aankomen. Maar de laagste inkomens daarbij ontzien is blijkbaar niet aan de orde bij dit kabinet.

Ik zei het net al: als je de kinderbijslag inkomensafhankelijk maakt en aftopt bij een jaarinkomen van een ton, dan levert dat 350 mln. op. Als je dit niet doorsluist naar die laagste inkomens, gaan zij er wat de kinderbijslag betreft niet op vooruit, maar ook niet op achteruit en hoeven zij dus ook niet in te leveren. Dat is toch een veel eerlijker keuze?

Er moet mij nog iets van het hart. Als de SP-fractie niet over dit wetsvoorstel had willen praten, was het gewoon onbesproken gepasseerd. Dat vind ik eigenlijk onvoorstelbaar. Ik vraag mij dan ook af hoe het komt dat de coalitiepartijen totaal geen behoefte hebben om hierover verder het woord te voeren. Is dat uit schaamte?

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Ik wist niet dat de SP-fractie zo kort van memorie was. Volgens mij hebben wij hierover gewoon gesproken tijdens de behandeling van de Gezinsnota. Dus het is besproken. Wij hoeven niet alles 25 keer over te doen. Wij willen ook nog ruimte houden voor al die spoeddebatten die iedere keer worden aangevraagd.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Bij mijn weten heb ik u bij de behandeling van de Gezinsnota niet over dit wetsvoorstel gehoord.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Absoluut! En ik heb u precies verteld hoe wij ernaar keken. Ik heb precies dezelfde riedel gehouden als net. Als u dat had onthouden of had nagelezen, dan wist u dat het al besproken was.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Dit wetsvoorstel werd toen niet besproken, mevrouw Van Toorenburg. Ik vind dus dat ik alle reden en recht heb om het hier alsnog te bespreken. Graag ook met u.

De heer **Voordewind** (ChristenUnie): Dit hebben wij wel besproken. U hebt het zelf ook opgebracht. Wij hebben daarop als coalitie gereageerd. Toen zeiden wij ook: volgens mij moet u uw kruit bewaren voor de grotere bezuinigingen straks, want wij spreken straks over 35 mld. en u spreekt hier over € 10. Volgens mij voeren wij hier echt een debat buiten proportie. Laten wij straks gaan kijken wat er mogelijk is. Als u straks bij die grotere bezuinigingen problemen heeft bij het ontzien van de armen, dan komen wij elkaar weer te spreken.

Mevrouw **Bouchibti** (PvdA): Ik sluit mij daarbij aan. Ik was ook bij het debat. Wij hebben gesproken over de kinderbijslag.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Zeker, wij hebben toen over dit onderwerp gesproken, maar niet over dit wetsvoorstel. Ik zal tot de laatste snik alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat dit niet doorgaat. Dan kan de heer Voordewind wel zeggen: ja, er komen nog veel grotere bezuinigingen aan dus waar maakt u zich zo druk over? Dit is een principekwestie, mijnheer Voordewind. Daarover maak ik mij druk. Ik vind het van de gekke dat wij van de laagste inkomens nu alweer geld afnemen, al is het maar enkele eurocenten. Het kan mij niet schelen, daarvan moeten wij gewoon afblijven. Het zijn de verkeerde keuzen die hier worden gemaakt. Daarom gaat het mij. Dat wil ik graag nog eens onder de aandacht brengen.

Vooral van mevrouw Bouchibti van de PvdA-fractie valt mij dit zo ontzettend tegen. Ik hoorde haar fractievoorzitter afgelopen maandagavond bij Pauw & Witteman zeggen: wat al die bezuinigingen betreft die wij nog voor de kiezen gaan krijgen als gevolg van de crisis, met ons valt overal over te praten. Concreet reagerend op de vraag naar het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag, sloot zij dat niet uit. Zij zei letterlijk: je moet je afvragen of je in deze tijd nog wel kunt volhouden dat je per definitie kinderbijslag niet inkomensafhankelijk maakt. Dat biedt hoop. Maar waarom dan wel eerst dit

wetsvoorstel invoeren? Dit heeft voor 2011 en 2012 gevolgen. Blijkbaar is het bij de PvdA toch wellicht een optie om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. Ik zeg dan: laten wij het onderhavige wetsvoorstel vooral niet doen en laten wij eens serieus kijken naar het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag. Ook dan, zo heb ik zojuist aangetoond, kan je bezuinigen. Je kunt namelijk andere politieke keuzes maken en je kunt ook op kinderregelingen bezuinigen. Dat moet dan echter wel gebeuren op een manier waarbij de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Ik neem aan dat dit mevrouw Bouchibti aanspreekt. Laten wij het daar dan over hebben.

Mevrouw **Bouchibti** (PvdA): Ik sluit mij aan bij datgene wat mijn fractievoorzitter heeft gezegd: het is een politieke keuze en daar kan je over praten en over nadenken. Dat betreft evenwel een keuze voor straks en vandaag bij dit wetsvoorstel gaat het over een keuze voor nu. Ik ga ervan uit dat u zich bij het totaalplaatje houdt. In dit verband herhaal ik het juiste bedrag. Het gaat niet om € 10 voor 2010, maar om € 4. Dan kunnen wij met elkaar in gesprek.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik ben heel erg benieuwd hoe mevrouw Bouchibti mij straks uitlegt waarom wij nu niet kunnen kiezen voor het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag, maar wel in de verre toekomst. Ik begrijp namelijk werkelijk niet waarom dat nu niet kan. Ik ga ervan uit dat zij mij dat straks uitlegt in haar inbreng.

Mevrouw **Bouchibti** (PvdA): Nu, nu, nu is het voor de SP, maar als je verantwoordelijkheid draagt, denk je na en dan maak je beleid; vervolgens neem je stapje voor stapje politieke beslissingen. Het gaat niet altijd nu, nu, nu.

De **voorzitter**: Wilt u uw bijdrage afronden?

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ja, hieruit trek ik bijna de conclusie dat hier niet goed over nagedacht is en dat dit punt er maar even snel doorheen gejast moet worden. Dat is precies het probleem dat ik met dit wetsvoorstel heb.

□

Minister **Rouvoet**: Voorzitter ...

De **voorzitter**: Geen uitlokking?

Minister **Rouvoet**: Nee, geen uitlokking, maar ik hoorde mevrouw Langkamp expliciet zeggen dat de coalitie geen behoefte had aan dit debat, dus had ik verwacht dat de rest van de oppositie zich naar het spreekgestoelte zou begeven. Ik was dus even in afwachting van andere sprekers.

De heer **Blok** (VVD): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Nee, het woord is nu aan de minister.

De heer **Blok** (VVD): Ik mag toch wel interrumperen?

De **voorzitter**: Ja, maar de minister heeft nog niets gezegd.

De heer **Blok** (VVD): Dit is een historisch moment. Ik steun deze minister niet zo vaak, maar als lid van Hare Majesteits loyale oppositie spreek ik bij dezen namens de VVD steun uit voor dit wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Kijk. Het woord is aan de minister.

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Wat wil je nog meer, als je als minister steun krijgt van de oppositie? Ik maakte mijn opmerking omdat ... Laat ik er verder echter niet te veel meer over zeggen. Het is aan uw Kamer. Wel betekent het dat het aan de coalitie of bepaalde fracties is om over dit onderwerp te spreken. Daar gaan zij zelf over. Ik ben ook graag naar de Kamer toe gekomen om hierover te spreken, al is in dit geval maar een fractie van de Kamer die dat belangrijk vindt. Ik vind het dan ook van belang om over het wetsvoorstel te spreken. Ik verdedig het voluit.

Ik voeg eraan toe dat ik dit natuurlijk niet met vreugde doe. Ik verdedig namelijk liever een voorstel waarmee ik meer kan doen en financieel meer ruimte aan mensen kan bieden dan een voorstel waarin je noodzakelijke bezuinigingen moet vorm geven. Dan kies je inderdaad de manier die het minste pijn doet.

Mevrouw Langkamp heeft gesproken. Ik zeg het niet zo vaak, maar ik vind het lastig om serieus op haar bijdrage in te gaan, gezien de toonzetting en de gekozen aanvliegroutes. Dit slaat met name op het begin van haar bijdrage en de kwalificaties ″het kabinet″ en ″het kabinetsbeleid″. Het wetsvoorstel gaat over een maatregel die ik ook liever niet genomen zou hebben, maar die is wel noodzakelijk gelet op de financiële problematiek. Ik voeg er direct aan toe dat dit niet primair een crisismaatregel betreft. Iedere minister is echter gehouden om een begrotingsproblematiek primair binnen zijn of haar eigen begroting op te vangen. Dat geldt ook voor deze minister. Tevens zou dat gelden, als de SP drie jaar geleden regeringsverantwoordelijkheid had genomen. Er was dan een SP-minister geweest die binnen zijn of haar eigen begroting de eigen problemen zou moeten opvangen. Natuurlijk zijn er andere keuzes mogelijk, maar de keuze van mevrouw Langkamp zou in deze positie dan kennelijk vallen op het fors bezuinigen op jeugdbescherming en jeugdzorg. Dat zijn namelijk de grote posten in de begroting. Ik zie dat mevrouw Langkamp wil interrumperen, maar ik wil mijn punt graag even afmaken. Dat mag natuurlijk wel. Het gaat niet aan goedkope kritiek in brede zin neer te zetten. Het wetsvoorstel moet volgens de begrotingsregels node worden ingediend, maar niet om de crisis op te lossen. Het is natuurlijk een vorm van oppositionele retoriek om te zeggen dat de crisis met dit wetsvoorstel wordt afgewenteld op de meest kwetsbaren. Ik begrijp dat wel van mevrouw Langkamp, maar haar opmerking raakt niet serieus aan dit debat en aan het wetsvoorstel. De crisis wordt met dit wetsvoorstel niet opgelost. Wij zagen een budgettaire overschrijding van het kindgebonden budget al aankomen en willen die binnen de normale begrotingregels oplossen. Dat er daarnaast ook nog een component inzit van een bijdrage voor 2010 aan de brede rijksproblematiek is waar en dat is in de memorie van toelichting aangegeven.

De eerste aanleiding voor dit wetsvoorstel is gewoon een overschrijding binnen de regeling, die binnen die regeling moet worden opgevangen. Daarnaast gaat het om het opvangen van de overschrijdingen bij de

jeugdbescherming. Mevrouw Langkamp kiest voor minder geld voor jeugdbescherming, maar dat is niet mijn keuze. Dat zeg ik met pijn in mijn hart. Veel mensen ontvangen kinderbijslag en een kindgebonden budget en het uiteindelijke effect op huishoudniveau zal relatief meevallen. Ik heb echter niet de neiging dit wetsvoorstel zeer te bagatelliseren. Het is vervelend voor mensen dat ze minder krijgen, maar iedere fractie die zich in deze tijd, waarin het moeilijk is de begrotingsproblematiek op te lossen, geconfronteerd ziet met een crisis, kan niet waarmaken dat zij de problematiek en de crisis kan opvangen zonder dat mensen een centje pijn lijden. Dat kan ook mevrouw Langkamp niet en zij moet dan ook niet die indruk wekken. Dat is niet fair; het is goedkoop.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Ik heb een duidelijk alternatief op tafel gelegd. Ik weet wel dat daarover niet te praten valt, maar wij willen dat wel en mevrouw Hamer inmiddels ook. De vraag is natuurlijk waar de grootste pijn wordt geleden. De minister zegt dat hij het niet leuk vindt, maar dat het moet. Het kan echter ook op een andere manier, die minder pijn doet voor mensen die iedere eurocent zo keihard nodig hebben. De minister legt mij in de mond dat ik zou willen bezuinigen op andere zaken, zoals jeugdbescherming, maar dat is absoluut niet aan de orde. Wij kunnen prima binnen de kinderregelingen ook andere keuzes maken. Dat geldt ook voor de toeslag voor kinderopvang. Wij kunnen kijken hoe wij dat kunnen afbouwen bij de hoogste inkomens. Er zijn talloze mogelijkheden die geld opleveren voor de overheid. Ik begrijp dat wij op de een of andere manier ergens geld vandaan moeten halen, maar laten wij dat dan op een eerlijke manier doen.

Minister **Rouvoet**: Nu begint er een element van redelijkheid in het betoog van mevrouw Langkamp te komen. Ik bedoel dat serieus. Haar inzet was dat de crisis wordt opgevangen door maatregelen binnen de kinderregelingen en dat vond zij niet eerlijk, want daar mogen wij niet aankomen. Zij zegt dat iedere eurocent die de mensen wordt afgenomen, een slechte keuze is en dus asociaal. Daar kan ik niets mee en dat heb ik zojuist al gezegd.

Nu zegt mevrouw Langkamp iets anders. Zij richt zich nu namelijk niet op de crisis, maar op de problematiek binnen mijn begroting en daarover kunnen wij een zinnig debat voeren.

Overschrijding binnen de jeugdbescherming kunnen wij inderdaad op verschillende manier oplossen. Ik heb mij genoodzaakt gezien de overschrijding binnen het kindgebonden budget op te vangen. Er is een ontwikkeling gaande binnen de inkomens, waardoor meer mensen een kindgebonden budget ontvangen. Het eerste domein waarnaar wij dan kijken,is de manier waarop wij dat kunnen doen, zodat er zo min mogelijk pijn wordt geleden. Ik heb dan ook een mix van maatregelen genomen.

Er zijn andere keuzes denkbaar. Mevrouw Langkamp noemt met name het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag. Dat debat hebben wij alleen al tijdens deze kabinetsperiode al zes maal gevoerd en de argumentatie is bekend. Een en ander heeft te maken met de ratio van de kinderbijslag. De heer Voordewind en zijn collega's hebben gelijk als zij zeggen dat wij natuurlijk al een hele slag hebben gemaakt en dat relativeert de basisstelling van mevrouw Langkamp. In 2009 hebben mensen een enorme stap gemaakt dankzij het kindgebonden budget. Mevrouw Langkamp typeerde dit als gouden bergen die iets minder hoog werden. In 2009 is echter wel een grote pot geld binnengekomen bij die mensen. Zij heeft gelijk als zij zegt dat dit bedrag in 2010 iets minder hoog wordt. Dat is waar en dat is jammer. Dankzij de kindvriendelijkheid van dit kabinet en door de omzetting van de fiscale kinderkorting naar een kindgebonden budget, krijg je als je twee kinderen hebt niet € 1000 maar € 2000. De heer Voordewind gaf daarvan een voorbeeld. Dat geld hebben de mensen wel binnen. Dat wordt volgend jaar ietsje minder, maar ik zeg erbij – u kunt het allemaal nalezen in het wetsvoorstel – dat wij ook in 2010 de Wtos integreren in het kindgebonden budget. Daardoor gaan heel veel mensen die nu geen gebruik maken van de Wtos en die nu automatisch wel het kindgebonden budget krijgen, erop vooruit. Ja, mensen zullen pijn lijden van dit pakketje, maar u moet dat wel zien ten opzichte van wat wij hadden kunnen krijgen in 2010. Dat wordt ietsje minder. In de twee jaren waar wij nu over spreken samen is er nog steeds voor alle huishoudens sprake van een inkomensverbetering. Mevrouw Langkamp zou zichzelf serieus nemen en recht doen aan de materie als zij dat ook noemde. Het is te gemakkelijke retoriek als zij zegt: omdat er nu iets af gaat – wat wij allemaal jammer vinden – is het dus asociaal en pakken wij de laagste inkomensgroepen. Het is te gemakkelijk om dat te verbinden met de crisisaanpak. Dan gaat zij voorbij aan de essentie van het wetsvoorstel.

Zij zegt dat wij natuurlijk wel het debat met elkaar kunnen hebben en zij refereert aan de opmerking van de fractievoorzitter van de PvdA, mevrouw Hamer, dat het een van de mogelijkheden is om het allemaal anders te doen door de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. Ik heb tot dusverre ook aangegeven wat het standpunt van de regering is, gelet op het verschil in ratio, tussen het inkomensonafhankelijke karakter van de kinderbijslag en het inkomensafhankelijke karakter van het kindgebonden budget. Maar mevrouw Langkamp weet ook dat wij werkgroepen aan het werk hebben gezet, waaronder een over de kindregelingen, die scenario's gaan bedenken hoe het anders kan, waardoor het eerlijker wordt en misschien ook met minder geld kan, en waardoor wij op een socialer en rechtvaardiger manier in de volle breedte van het kabinetsbeleid die dingen zouden kunnen vormgeven. Dat is echt aan die werkgroepen, daar ga ik mij nog niet actief mee bemoeien. Mevrouw Langkamp hoeft er echt niet aan te twijfelen dat ook bij deze kindregelingen zo'n werkgroep weet wat er rondgaat en wat er mogelijk is. Ik twijfel daar niet aan en ik zit daar niet bij. Vakministers moeten zich niet kunnen bemoeien met wat daar gebeurt. U kunt ervan uitgaan dat zo'n werkgroep ook heel goed weet wat hier in dit huis besproken wordt en dat zij dat zal onderzoeken. Dan zullen wij moeten afwachten wat daaruit komt. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat wij zeggen: laten wij dat punt nu naar voren halen, waar dit een gewone begrotingsproblematiek is, die wij op deze manier oplossen. Dat vind ik vervelend maar sociaal absoluut verdedigbaar, gelet op de massaliteit van de ontvangers, waardoor de uiteindelijke effecten zeer beperkt zijn, zonder die te bagatelliseren. Als de werkgroep hierover aanbevelingen zou doen en als de rapporten op tafel liggen, zijn wij altijd beschikbaar om dat debat met elkaar aan te gaan. Wat dat betreft, zijn er

gaan taboes, maar dan moet mevrouw Langkamp nu niet proberen om dit vanuit een crisisbenadering eventjes in dit wetsvoorstel te fietsen, want dat is te makkelijk, dat gaat niet aan. Daarmee heb ik denk ik ook de inbreng van mevrouw Langkamp van een reactie voorzien.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Dat biedt in ieder geval voor de verre toekomst toch nog perspectief, want als ik deze minister goed beluister en als de werkgroep straks adviseert om de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken, staat hij daarvoor open. Ik hoop dat hij in het volgende kabinet dan nog minister voor Jeugd en Gezin is, want anders heeft dat niet zoveel zin meer. Hij vindt het te gemakkelijk om te zeggen dat wij dit nu maar vast moeten gaan doen. Ik ben het met hem eens dat dit wetsvoorstel bestaat uit twee delen. Deel een heeft te maken met budgetoverschrijdingen op het kindgebonden budget, dat klopt, maar deel twee heeft toch ook zeker met de crisis te maken. Ook budgetoverschrijdingen op het kindgebonden budget kun je opvangen door de kinderbijslag inkomensafhankelijk te maken. Dus mijn conclusie is: nu niet, maar straks heel misschien. Is dat juist?

Minister **Rouvoet**: Het is aan mevrouw Langkamp om haar conclusies te trekken. Ik heb mijn bewoordingen gekozen door te zeggen dat er werkgroepen zijn, ook op het gebied van kindregelingen. Je hoeft er niet voor doorgeleerd te hebben om te begrijpen dat men dit type scenario's in zijn overwegingen zal willen betrekken. Zoals afgesproken, bewaar ik daar afstand toe. Wij wachten af waarmee de werkgroepen komen. Ik kan daar op geen enkele manier op vooruitlopen, en al helemaal niet op een standpunt dat daarover wordt ingenomen. Dat debat hebben wij met elkaar in het voorjaar en dan zullen wij eerst als kabinet spreken over wat er uit alle werkgroepen komt. Daar hoort deze werkgroep bij. Ik heb geen glazen bol. Ik kan niet zien waar deze werkgroep mee gaat komen, dus ik kan er ook nog geen opvatting over geven. Maar de conclusie van mevrouw Langkamp is haar conclusie. Ik onderstreep wel nog even – mevrouw Langkamp gaf dit nu wat duidelijker aan dan in haar eigen termijn – dat de directe aanleiding voor dit wetsvoorstel een overschrijding is die wij zagen aankomen voor 2010 op het kindgebonden budget door de inkomensontwikkeling. Dat moet opgevangen worden binnen mijn begroting en niet daarbuiten. Daar heb ik niet zo heel veel smaken voor binnen mijn begroting. Dan kijk ik hoe dit zo eerlijk en rechtvaardig mogelijk kan, zonder mensen al te veel pijn te doen. Het is een verdedigbaar pakket in het licht van het feit dat mensen in 2009 een forse inkomensverbetering hebben gehad als gevolg van de introductie van het kindgebonden budget. Dat komt door dit kindvriendelijke kabinet. Dat is sociaal beleid en dat is een bewuste keuze geweest. Niet voor niets is er een minister voor Jeugd en Gezin om dit soort dingen te doen. In 2010 zullen heel veel gezinnen/huishoudens profiteren van de integratie van de WTOS, ook al omdat de WTOS een heel scherp afbouwpercentage kende. Vanaf modaal verlies je al heel gauw 30%; dus een afbouwpercentage van 30%. Het kindgebonden budget kent een veel lager afbouwpercentage. Veel meer mensen zullen dus langer profiteren van de integratie van de WTOS in het kindgebonden budget. Dat relativeert de bezwaren, maar neemt ze niet weg. De effecten van dit pakket relativeren wel. Dit is een sociaal verdedigbaar pakket dat ik liever niet getrokken zou hebben, maar ik zou liever ook geen overschrijding of crisis hebben gehad.

Mevrouw **Langkamp** (SP): De minister noemt dit eerlijk. Ik zeg alleen dat het veel eerlijker kan. En tot slot, ik dacht werkelijk dat u ten aanzien van het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag nog even de deur op een kier zette. Volgens mij schrikt u daar echter zo van, dat u die vervolgens ook weer snel probeert dicht te doen. Dat stelt mij heel erg teleur.

Minister **Rouvoet**: Ik zou tegen mevrouw Langkamp willen zeggen: leest u gewoon na wat ik gezegd heb. In die zin staat iedere deur op een kier daar waar het een onderwerp is dat de werkgroep in haar wijsheid tot haar domein zal willen rekenen. Daarmee staat ieder onderwerp dat in de werkgroep aan de orde komt potentieel op de agenda als de rapporten er liggen. Ik weet echter niet wat de werkgroep doet, ik zit er niet bij en ik moet er niet bij willen zitten. Mijn inschatting is dat dit scenario in de werkgroep wordt meegenomen. In het voorjaar zal gekeken moeten worden wat het kabinet van de resultaten van de verschillende werkgroepen vindt, alsook van dit rapport en vervolgens wat de Kamer ervan vindt.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): De minister geeft terecht aan dat er een aantal keuzes gemaakt moet worden. Ik zou dan nog even kort willen ingaan op een keuze die het kabinet gemaakt heeft, namelijk iets te doen aan de export van kinderbijslag. Wanneer mogen wij het wetsvoorstel tegemoet zien waarin een regeling wordt gemaakt dat de kinderbijslag niet langer zonder rekening te houden met het levensniveau van het land wordt geëxporteerd. Een andere vraag is of het kabinet in een brief aan ons kan uitleggen waarom dat niet ook binnen de Europese Unie kan, gelet op het doel van de kinderbijslag, namelijk het verschil tussen gezinnen met kinderen en paren zonder kinderen zo klein mogelijk maken.

De **voorzitter**: Dit is wel een behoorlijke oprekking van het onderwerp.

Minister **Rouvoet**: Dit gaat in elk geval het wetsvoorstel te buiten. Ik heb niet paraat wat op dit moment de stand van zaken is, maar ik geloof dat mij nu iets wordt aangereikt over de stand van zaken op dit moment. Ik weet ook niet of de notitie van de minister van Sociale Zaken al helemaal is uitbediscussieerd in de Kamer. Ik vermoed dat hier staat dat dat niet het geval is. Ik lees namelijk dat het eerste debat op 11 november is. Dat is wat ik vermoedde: de Kamer heeft nog niet gedebatteerd over de notitie waarin een voornemen van het kabinet is aangegeven. Het lijkt mij ook voor de positie van de Kamer beter om eerst het debat met het kabinet te hebben voordat ik het wetsvoorstel ga indienen. Ondertussen wordt er wel gewerkt aan de voorbereiding van het wetsvoorstel, maar de termijnen heb ik niet helemaal paraat. Het zal in ieder geval na 11 november zijn.

De tweede vraag gaat dit wetsvoorstel echt te buiten. Ik heb dat eerder al aangegeven. Het is wel mogelijk om de export naar Europese Unielanden stop te zetten, namelijk door uit de Europese Unie te stappen. Dat klinkt

vrij radicaal, maar dat is wel de situatie en dat heb ik eerder in het debat uitgelegd. Dat komt ongetwijfeld dan wel bij het wetsvoorstel over de beperking van de export terug. We hebben nu eenmaal te maken met Europese verdragen, waarin je onderdanen/inwoners van andere EU-lidstaten niet anders mag bejegenen dan die van het eigen land op dit punt. Dat ligt met landen buiten de Europese Unie anders, want daar heb je te maken met bilaterale verdragen; daar kun je wel naar kijken. Landen binnen de Europese Unie kun je niet op dezelfde wijze behandelen, tenzij – en dat heb ik ook tegen mevrouw Sterk gezegd die dat opperde – je uit de Europese Unie stapt en volgens mij is dat niet iets wat u zou willen bepleiten.

Mevrouw **Van Toorenburg** (CDA): Het kabinet komt gelukkig tot het inzicht dat die uitleg niet juist is. Zijn collega voor WWI ziet dat ook. Vanuit Europa wordt namelijk gezegd dat het heel prima kan. Bespreek daar nog eens een keer de zaken mee en kom dan opnieuw naar de Kamer met een brief over waarom het kabinet echt denkt dat het niet kan, dan kunnen we daarover discussiëren.

Minister **Rouvoet**: Dat wilde ik maar niet doen, alleen al omdat er al een notitie ligt die de Kamer gaat bespreken. Mevrouw Van Toorenburg en haar fractie hebben dus alle ruimte om dit onderwerp met de eerstverantwoordelijken, namelijk de minister van Sociale Zaken, mijzelf en mevrouw Klijnsma, de staatssecretaris, te bespreken. Er hoeft dus geen nieuwe brief te komen, want het standpunt van de regering is verwoord in een notitie en die gaat precies over dit punt. Dat is het standpunt van het kabinet en dat debat zal plaatsvinden, en wel op 11 november.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik neem aan dat ik daarmee dit debat mag afsluiten of toch niet? Tot mijn verbazing zie ik dat mevrouw Langkamp behoefte heeft aan een tweede termijn. En ik had nog zo mooi breed voorgezeten.

□

Mevrouw **Langkamp** (SP): Voorzitter. Ik zei in mijn eerste termijn al dat ik zal doorgaan tot de laatste snik om te voorkomen dat dit doorgaat.

De **voorzitter**: Ik had dat niet als een dreiging in mijn richting opgevat.

Mevrouw **Langkamp** (SP): Omdat ik vecht tot de laatste snik dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

van mening dat de lasten van de crisis eerlijk verdeeld moeten worden en dat de sterkste schouders de zwaarste lasten behoren te dragen;

overwegende dat het aftoppen van het recht op kinderbijslag bij een jaarinkomen van € 100.000 circa 350 mln. oplevert;

verzoekt de regering, de bezuinigingen die het niet indexeren van de kinderbijslag en het kindgebonden budget en het aanpassen van de bedragen van het kindgebonden budget in 2010 en 2011 opleveren, op te vangen door het inkomensafhankelijk maken van de kinderbijslag,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Langkamp. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.
Zij krijgt nr. 7 (31999).

□

Minister **Rouvoet**: Voorzitter. Ik hoef niet te wachten op de gedrukte versie van de motie om mijn oordeel te kunnen geven. Ik stel met enige teleurstelling vast dat mevrouw Langkamp in haar overwegingen terugvalt op de redenering: het is crisis en die wordt nu afgewenteld op de kindregelingen. Dat vind ik jammer na het debatje dat wij hebben gevoerd, omdat het element van redelijkheid dat in haar betoog sloop, in de motie weer lijkt te zijn verdwenen. Daarin gaat het in een keer weer over de crisis in relatie tot de kindregelingen. Ik heb de argumenten waarom ik deze motie vol overtuiging wil ontraden, in mijn eerste termijn gegeven. Het oordeel van de regering over deze motie is dus: ontraden.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

□

De **voorzitter**: Volgende week dinsdag vindt stemming over het wetsvoorstel en de ingediende motie plaats.

De vergadering wordt van 11.25 uur tot 13.00 uur geschorst.

Voorzitter: Verbeet

De **voorzitter**: Op de tafel van de Griffier ligt een lijst van ingekomen stukken. Op die lijst staan voorstellen voor de behandeling van deze stukken. Als voor het einde van de vergadering daartegen geen bezwaar is gemaakt, neem ik aan dat daarmee wordt ingestemd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, het spoeddebat over protectionistische maatregelen in Europese landen van de agenda af te voeren aangezien er inmiddels een algemeen overleg over dit onderwerp is gepland.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van een wetgevings- c.q. notaoverleg met stenografisch verslag op:
- maandag 2 november 2009
van 18.00 uur tot 23.00 uur van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het wetsvoorstel Wijziging van de Wet werk en bijstand, de Algemene